Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

Jannie Christensen
Christian Bækgaard

info@grivita.dk

J.nr. 2026-4343
Den 4. november 2026

Kære Jannie Christensen og Christian Bækgaard

Tak for jeres henvendelse vedrørende udfasning af CO_2-bedøvelse af grise. Som Danmarks første minister for dyrevelfærd, og med et regeringsgrundlag der understreger regeringens ambitioner for bedre dyrevelfærd for grise, vil jeg understrege, at bedre griseliv er en vigtig prioritet for mig som minister.

Regeringen har lanceret en firepart for fremtidens griseproduktion, og Danmark arbejder for bedre dyrevelfærd i EU, blandt andet i forhold til forhandlingerne om revision af EU-reglerne for transport af dyr.

Jeg takker for jeres forslag om, at Danmark skal arbejde for en udfasning af CO_2-bedøvelse af grise på EU-niveau. Jeg har bedt mit ministerium om nærmere at undersøge det faglige grundlag for at arbejde for en sådan udfasning f.eks. i samarbejde med mine europæiske kollegaer.

Med venlig hilsen

Christian Rabjerg Madsen

Til ministeren for natur og dyrevelfærd
Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd
Holmens Kanal 22
1060 København K
min@mgtp.dk

GRIVITA
Vi taler grisenes sag

29. oktober 2026

www.grivita.dk
info@grivita.dk
Tlf. +45 8181 6070
CVR 45948196

CO_2-bedøvelse af grise – opfølgning på vores brev af 22. oktober

Kære minister for natur og dyrevelfærd

Som opfølgning på vores brev af 22. oktober vil vi gøre dig opmærksom på, at den varslede britiske høring om forbud mod CO_2-bedøvelse af grise åbnede den 26. oktober. Høringen er iværksat af den britiske, walisiske og skotske regering samt Nordirlands regering og omfatter dermed hele Storbritannien og Nordirland.

Høringsmaterialet styrker efter vores vurdering grundlaget for vores opfordring til dig om at tage initiativ til, at Danmark sammen med andre EU-lande beder Kommissionen om at udarbejde og forelægge et udkast til bindende regler om udfasning.

Regeringerne vurderer, at en lovbestemt udfasning kan gennemføres med opretholdt slagtekapacitet og begrænsede meromkostninger i forhold til kødets samlede værdi ved overgang til argon. De vurderer samtidig, at frivillige løsninger ikke har skabt den nødvendige omstilling. Høringsmaterialet understøtter således centrale vurderinger i vores notat.

Regeringerne foreslår tre års overgang og vurderer, at slagterierne kan omstille inden for perioden. På det grundlag præciserer Grivita sin anbefaling om højst fem års overgang i vores tidligere henvendelse: Vi anbefaler en overgangsperiode på tre år ved en fælles EU-udfasning af CO_2-bedøvelse af grise.

Vi håber, at de britiske regeringers beslutning om at udfase CO_2-bedøvelse af grise, som nu følges op med en offentlig høring, vil tilskynde dig til at tage initiativ til en fælles EU-udfasning.

Med venlig hilsen

Jannie Christensen

Jannie Christensen

Chr. Bækgaard

Christian Bækgaard

Kilder

Det britiske høringsdokument

Konsekvensvurderingen

Christian Rabjerg Madsen
Minister for natur og dyrevelfærd
Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd
Holmens Kanal 22
1060 København K

min@mgtp.dk

GRIVITA
Vi taler grisenes sag

www.grivita.dk
info@grivita.dk
Tlf. +45 8181 6070
CVR 45948196

22. oktober 2026

CO_2-bedøvelse af grise – Danmark bør tage initiativ til en fælles EU-udfasning

Kære minister

Grivita opfordrer dig til at tage initiativ til, at Danmark sammen med andre EU-lande beder Europa-Kommissionen om at udarbejde og forelægge et udkast til regler, der udfaser CO_2-bedøvelse af grise. Nedenfor beskriver vi kort baggrunden og vores forslag.

CO_2-bedøvelse er et stort dyrevelfærdsproblem

Ved CO_2-bedøvelse sænkes grisene i grupper ned i et kammer med en høj koncentration af CO_2. Gassen giver smerte i slimhinderne, frygt og alvorlig åndenød, og der går omkring 30–60 sekunder, før grisene mister bevidstheden. Lidelsen skyldes selve metoden og kan ikke fjernes med bedre håndtering eller kontrol. EU's fødevaresikkerhedsautoritet, EFSA, har siden 2004 anbefalet, at CO_2 erstattes af mindre belastende metoder.

I Danmark bedøves mere end 95 pct. af slagtegrisene med CO_2. I EU drejer det sig om over 150 millioner grise om året.

Alternativerne til CO_2 findes

Det EU-finansierede forskningsprojekt PigStun (2022–2025) har undersøgt og afprøvet alternativer til CO_2, bl.a. argon og forbedret elektrisk bedøvelse. Med argon viste langt færre grise tegn på åndenød og stærk uro end med CO_2, og kompatible eksisterende CO_2-anlæg kan ombygges til argon. PigStun er også et dansk projekt: Aarhus Universitet, Teknologisk Instituts kødforskningsenhed (DMRI) og Danish Crown var blandt partnerne.

Det økonomiske argument holder ikke længere

Da EU's nuværende regler for slagtning blev vedtaget i 2009, kendte man EFSA's anbefaling om at udfase CO_2. Den blev ikke fulgt, fordi en udfasning dengang ikke blev vurderet som økonomisk bæredygtig. Det var altså økonomien, der bremsede udfasningen.

Det argument holder ikke længere. Nye beregninger fra PigStun og fra en britisk økonomisk analyse viser sammen med danske prisdata, at selv den højeste af de centrale meromkostninger svarer til omkring 17 øre pr. kg grisekød. Det er ca. 0,2 pct. af den gennemsnitlige danske detailpris.

Frivillighed virker ikke – fælles regler giver lige vilkår

Alternativerne har været tilladt i EU i mere end et årti, men vi har ikke kunnet finde et eneste slagteri, der er gået fra CO_2 til argon – tværtimod er flere gået fra elektrisk bedøvelse til CO_2. Det er ikke overraskende. Et slagteri, der omstiller frivilligt, påtager sig investeringer og omlægning, som konkurrenterne slipper for. Frivillighed giver derfor

ikke slagterierne et tilstrækkeligt incitament til at gå først. PigStun vurderer selv, at slagterierne næppe vil skifte metode uden lovkrav.

En fælles EU-frist for udfasning af CO_2-bedøvelse løser dette. Alle europæiske slagterier skal omstille inden for samme tidsramme og på samme vilkår, så ingen stilles dårligere i konkurrencen, fordi de går foran.

I England og Holland er et forbud allerede på dagsordenen. Den britiske regering har besluttet at gå videre med et forbud mod CO_2-bedøvelse af grise i England og vil gennemføre en offentlig høring om forbuddet og tidsrammen for udfasningen. Regeringens rådgivende dyrevelfærdskomité vurderer, at overgangen kan gennemføres inden for højst fem år.

I Holland er et parlamentarisk lovforslag om bl.a. et CO_2-forbud under behandling. Det foreslåede forbud er anmeldt til Kommissionen, hvis godkendelse er nødvendig for at gennemføre det. En godkendelse vil alene vedrøre et forbud i Holland. Udfasningen bør gennemføres i hele EU for at sikre ens konkurrencevilkår for slagterierne.

Kommissionen lægger imidlertid fortsat op til en frivillig omstilling. Den opfordrer sektoren til at undersøge anvendelsen af alternativerne og har oplyst, at slagtereglerne ikke aktuelt er blandt de regler, den prioriterer at modernisere.

Sådan kan reglerne ændres

En udfasning kræver ikke en stor lovrevision. De tilladte bedøvelsesmetoder står i bilag I til EU's slagteforordning (forordning 1099/2009). Kommissionen kan ændre bilaget efter artikel 4, stk. 2, og gjorde det senest i juli 2026.

Kun Kommissionen kan fremlægge et forslag til en sådan ændring. Forslaget skal derefter behandles i EU's stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder (SCoPAFF), hvor alle medlemslandenes myndigheder er repræsenteret. Stemmer et kvalificeret flertal for forslaget, skal Kommissionen vedtage ændringen. Kvalificeret flertal betyder mindst 15 af de 27 lande, som tilsammen repræsenterer mindst 65 pct. af EU's befolkning.

Da Kommissionen ikke selv prioriterer sagen, må initiativet komme fra medlemslandene, og flere lande må vise, at der er opbakning til en udfasning.

Danmark kan tage initiativet

Danmark samarbejder allerede tæt om dyrevelfærd i EU med Tyskland, Holland, Belgien, Sverige og Østrig i den såkaldte Vught-gruppe. Samarbejdet har vist, at landene kan tale med én stemme. I februar 2025 skrev ministrene fra Danmark, Tyskland, Holland, Sverige og Østrig sammen til Kommissionen om behovet for at modernisere EU's dyrevelfærdsregler. Dette samarbejde er et naturligt udgangspunkt for et fælles initiativ om CO_2-bedøvelse. Holland er en oplagt første partner. Det hollandske parlament har gentagne gange krævet en udfasning af CO_2-bedøvelse, og den daværende hollandske regering tilkendegav i februar 2025, at den arbejdede for en udfasning i EU.

Sagen har også tværpolitisk opbakning i Europa-Parlamentet. 13 medlemmer fra fem politiske grupper har over for Kommissionen peget på behovet for en bindende og tidsfastsat udfasning. Blandt underskriverne er Niels Fuglsang og Marianne Vind (S) samt Sigrid Friis (RV).

Vores opfordring

Vi opfordrer dig til at samle landene i Vught-gruppen om en fælles henvendelse til Kommissionen med en anmodning om at udarbejde og forelægge et udkast til ændring af bilag I efter artikel 4, stk. 2, der udfaser CO_2-bedøvelse af grise efter en overgangsperiode på højst fem år.

Vi opfordrer dig samtidig til at arbejde for opbakning fra flere medlemslande, så Kommissionens udkast kan opnå det nødvendige kvalificerede flertal.

Vi håber, at du vil imødekomme vores opfordring, og beder venligst om dit svar. Vi uddyber gerne forslaget ved et møde.

Med venlig hilsen

Med venlig hilsen

Jannie Christensen

Jannie Christensen

Chr. Bækgaard

Christian Bækgaard

Bilag: Notat om CO_2-bedøvelse af grise før slagtning
Kopi: Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

CO_2-bedøvelse af grise før slagtning

Dokumentation, alternativer og vejen til en fælles EU-udfasning

Konklusion

CO_2-bedøvelse udsætter hvert år over 150 millioner grise i EU for smerte, frygt og alvorlig åndenød, mens de endnu er ved bevidsthed. Grisene mister først bevidstheden efter omkring 30–60 sekunder. Lidelsen er knyttet til selve metoden.[1,2,12,13]

Alternativerne til CO_2-bedøvelse findes allerede. Det EU-finansierede PigStun-projekt (2022–2025) undersøgte og afprøvede alternativer og peger især på argon som en gennemførlig løsning for kompatible eksisterende CO_2-anlæg. Blandt de danske partnere var Aarhus Universitet, Teknologisk Instituts kødforskningsenhed og Danish Crown. Den britiske regering har besluttet at gå videre med et forbud mod CO_2-bedøvelse af grise i England og vil gennemføre en offentlig høring om forbuddet og tidsrammen for udfasningen. I Holland er et parlamentarisk lovforslag om bl.a. et CO_2-forbud under behandling. Det foreslåede forbud er anmeldt til Kommissionen og kræver dens godkendelse, før det kan gennemføres. En godkendelse vil alene vedrøre et forbud i Holland.[3,4,17,18,24,27,34]

Det økonomiske argument holder ikke længere. Da EU's slagteregler blev vedtaget i 2009, blev EFSA's anbefaling om at udfase CO_2 ikke fulgt, fordi en udfasning dengang ikke blev vurderet økonomisk levedygtig. Beregninger på grundlag af PigStun og den nyere britiske økonomiske analyse, sammenholdt med danske detailprisdata, viser nu, at selv den højeste centrale meromkostning svarer til omkring 17 øre pr. kg grisekød – ca. 0,2 pct. af den gennemsnitlige danske detailpris – hvis hele meromkostningen overvæltes på forbrugerne.[4,6,9,11]

Frivillig omstilling har ikke virket. Alternative bedøvelsesmetoder har været tilladt i EU i mere end et årti, men slagterierne er ikke gået væk fra CO_2 – tværtimod er flere gået fra elektrisk bedøvelse til CO_2. Omkring to tredjedele af EU's grise bedøves fortsat med CO_2. Et slagteri, der omstiller frivilligt, påtager sig investeringer og omlægning, som konkurrenterne slipper for. Frivillighed giver derfor ikke slagterierne et tilstrækkeligt incitament til at gå først. En fælles EU-frist for udfasning af CO_2-bedøvelse giver alle europæiske slagterier samme vilkår og samme tidsramme. Kommissionen holder alligevel fast i frivilligheden: Den opfordrer sektoren til at undersøge anvendelsen af de godkendte alternativer og har oplyst, at forordning 1099/2009 ikke aktuelt er blandt de dyrevelfærdsregler, den prioriterer at modernisere.[4,8,13,15,26,29,30]

Grivita anbefaler derfor, at ministeren tager initiativ i Vught-gruppen – Danmarks faste samarbejde om dyrevelfærd med Tyskland, Holland, Belgien, Sverige og Østrig – til en fælles ministerhenvendelse til Kommissionen med en konkret anmodning om at udarbejde og forelægge et udkast til ændring af bilag I efter artikel 4, stk. 2, som fastsætter en bindende udfasning af CO_2-bedøvelse af grise efter en overgangsperiode på højst fem år. Grivita anbefaler desuden, at Danmark søger opbakning fra flere medlemslande, så udkastet kan opnå det nødvendige kvalificerede flertal i SCoPAFF – den komité, hvor medlemslandenes myndigheder tager stilling til Kommissionens udkast.[3,6,16,20,21,22,25]

1. Problemet og dets omfang

Ved CO_2-bedøvelse sænkes grisene gruppevis i en gondol ned i et gaskammer. CO_2 opløses i slimhinderne og danner kulsyre, som giver smerte, og gassen udløser samtidig kraftig åndenød og en stærk kvælningsfornemmelse. Grisene gisper, ryster på hovedet og udviser tilbagetrænings-, flugt- og agitationsadfærd, mens de endnu er ved bevidsthed.[1,3]

Grisene mister først bevidstheden efter omkring 30–60 sekunder. Lidelsen ligger i denne periode.[1,2,3]

I Danmark bedøves mere end 95 pct. af slagtegrisene med CO_2. I EU blev der i 2025 slagtet omkring 227 millioner grise, og omkring to tredjedele bedøves med CO_2 – over 150 millioner grise om året.[12,13,14]

Set i forhold til det antal grise, der ved CO_2-bedøvelse udsættes for stor lidelse, er denne bedøvelsesmetode efter Grivitas opfattelse et af de største enkeltstående dyrevelfærdsproblemer for grise i EU.

2. Lidelsen er knyttet til selve metoden

EFSA vurderede allerede i 2004, at den gas, der anvendes til at fremkalde bevidstløshed, bør være ikke-aversiv. I 2020 fastslog EFSA igen, at CO_2-bedøvelse er en alvorlig dyrevelfærdsbekymring, fordi metoden er stærkt aversiv og forårsager smerte, frygt og respiratorisk belastning. EFSA anbefaler, at metoden erstattes af mindre aversive gasblandinger.[1,3]

Problemet skyldes ikke en fejlbetjent maskine eller mangelfuld kontrol. Det er en egenskab ved metoden. Bedre håndtering og kontrol kan reducere andre belastninger på slagteriet, men de kan ikke fjerne smerte, frygt og alvorlig åndenød under den bevidste eksponering for CO_2. Så længe metoden anvendes, er denne lidelse en del af den normale og korrekt gennemførte procedure.[1]

3. Alternativer til CO_2-bedøvelse findes – men beslutningen mangler

Kommissionen har selv fastslået, at alternativerne allerede er tilladt efter bilag I til forordning 1099/2009 og kan anvendes uden en ny lovændring.[5]

PigStun var et EU-finansieret projekt gennemført i 2022–2025 for at undersøge og afprøve mindre aversive alternativer til CO_2-bedøvelse af grise ved slagtning. Blandt de danske partnere var Aarhus Universitet, Teknologisk Instituts kødforskningsenhed (DMRI) og Danish Crown, som var et af projektets fem slagteriselskaber. Resultaterne for argon er markante:[4,24]

- 51 pct. af grisene udviste ingen observerbar reaktion under induktionen mod 11 pct. ved CO_2.[4]
- Unormal vejrtrækning før tab af kropsholdning blev observeret hos 59 pct. under CO_2 og hos ingen under forsøget med argon.[4]
- Stærk agitation faldt fra 60 pct. under CO_2 til 2,3 pct. under argon.[4]

Eksisterende CO_2-anlæg kan tilpasses til anvendelse af argon. PigStun anslår, at selve tilpasningen af et kompatibelt eksisterende CO_2-paternoster kan gennemføres på omkring 1–2 dage, og at ombygningsomkostningerne ved et eksisterende anlæg er relativt lave. Projektet vurderer løsningen som moderat til højt gennemførlig afhængigt af kompatibiliteten med det enkelte anlæg.[3,4]

Argon kræver længere eksponeringstid end CO_2 og er endnu ikke afprøvet i vedvarende kommerciel højkapacitetsdrift. PigStuns økonomiske model tager imidlertid højde for den lavere kapacitet ved at indregne ekstra bedøvelseskapacitet, så slagteriet kan behandle samme antal grise. Animal Welfare Committee vurderede efter at have inddraget de praktiske udfordringer, at en overgang til alternative systemer bør kunne gennemføres inden for højst fem år. Forbedret elektrisk bedøvelse er desuden afprøvet ved høj kommerciel kapacitet og er en anden farbar vej.[3,4]

4. Initiativer til forbud i England og Holland

Den britiske Animal Welfare Committee anbefalede i 2025 et forbud mod CO_2-bedøvelse og vurderede, at overgangen til alternative systemer kan gennemføres inden for højst fem år.[3]

Den britiske regering har besluttet at gå videre med et forbud mod CO_2-bedøvelse af grise i England. I Animal Welfare Strategy for England fra december 2025 annoncerer regeringen en offentlig høring om forbuddet og betegner argon og automatiseret elektrisk bedøvelse som kommercielt gennemførlige alternativer med bedre dyrevelfærd. Defra har siden præciseret, at høringen også skal omfatte tidsrammen for udfasningen.[17,18]

Det hollandske parlament har flere gange krævet en udfasning af CO_2-bedøvelse af grise. Den daværende hollandske regering svarede i februar 2025, at Holland ikke ensidigt kan udfase metoden, og at den i EU-regi arbejdede for en udfasning i europæiske svineslagterier.[31]

Det hollandske dyrevelfærdsparti Partij voor de Dieren har fremsat et lovforslag i parlamentet, som bl.a. vil forbyde CO_2-bedøvelse af grise og give eksisterende anlæg en overgangsperiode på tre år. Forslaget er fortsat under behandling. Den hollandske regering anmeldte den 15. juli 2025 de foreslåede forbud mod bestemte bedøvelsesmetoder til Kommissionen efter artikel 26, stk. 3. Anmeldelsen er en proceduremæssig forpligtelse og indebærer ikke regeringens politiske støtte til lovforslaget.[27,34,36]

Det foreslåede CO_2-forbud kræver Kommissionens godkendelse. Ifølge lovforslagets bemærkninger skal vedtagelsen af loven afvente denne godkendelse. Kommissionens afgørelse skal bygge på en EFSA-udtalelse. Ved gennemgangen af de offentlige sagsakter og EFSA's register pr. 20. oktober 2026 er der imidlertid ikke fundet dokumentation for en formel anmodning fra Kommissionen til EFSA om en sådan udtalelse eller en tidsplan for den. En godkendelse vil alene vedrøre et forbud i Holland og vil ikke i sig selv ændre reglerne for resten af EU.[6,34,35,36]

I juni 2026 bad den hollandske statssekretær med ansvar for dyrevelfærd, Silvio Erkens, om at få et forslag om hurtig udfasning af lidelsen ved CO_2-bedøvelse stillet i bero. Han ville efter sommeren drøfte langsigtede forbedringer med slagterisektoren og inddrage denne type spørgsmål. Under spørgetimen om rituel slagtning den 6. oktober sagde han, at regeringen ville se konstruktivt på dyrevelfærdspartiet Partij voor de Dierens lovforslag om begrænsning af dyrs lidelse ved slagtning.[32,33]

Initiativerne i England og Holland understreger, at udfasning af CO_2-bedøvelse er et konkret lovgivningsspørgsmål. Udfasningen bør gennemføres i hele EU for at sikre ens konkurrencevilkår for slagterierne.

5. Det økonomiske argument holder ikke længere

Da forordning 1099/2009 blev vedtaget i 2009, kendte EU-lovgiver allerede EFSA's anbefaling om at udfase CO_2 til grise. Anbefalingen blev ikke gennemført, fordi konsekvensanalysen dengang vurderede, at den på daværende tidspunkt ikke var økonomisk levedygtig, og at diskussionen skulle fortsætte. Den økonomiske begrundelse var dermed tidsbundet fra begyndelsen.[6]

PigStun og den nyere britiske økonomiske analyse belyser omkostningerne ved at erstatte CO_2 med alternative bedøvelsessystemer. Beregningerne inddrager investeringer i bedøvelsesudstyr, drift og den kapacitet, der er nødvendig ved omstillingen.[4,9]

Sammenholdt med danske slagte- og detaildata viser beregningerne, at virkningen på forbrugerprisen er meget lille. Selv hvis hele den beregnede meromkostning blev overvæltet på forbrugerne, svarer den højeste af de centrale beregninger til omkring 17 øre pr. kg grisekød – ca. 0,2 pct. af den gennemsnitlige danske detailpris på 82 kr. pr. kg.[10,11]

De nyere beregninger viser derfor, at den økonomiske begrundelse, der i 2009 førte til, at EFSA's udfasningsanbefaling ikke blev fulgt, ikke længere kan begrunde, at en udfasning afvises.[6]

Også i Danmark blev der i 2023 peget på, at man måtte afvente forskningen og PigStun. Landbrug & Fødevarer henviste selv til projektet og erklærede sig villig til at se på andre bedøvelsesmetoder, hvis forskningen fandt mere skånsomme alternativer. PigStun er nu afsluttet, og det grundlag, man dengang efterlyste, foreligger.[4,19]

6. Frivillig omstilling har ikke virket – fælles regler giver lige vilkår

PigStuns interessentanalyse vurderer, at slagterier næppe frivilligt vil forlade et velkendt, effektivt og lovligt CO_2-system til fordel for alternativer, der kræver investeringer og omlægning, uden lovgivningsmæssige eller andre stærke incitamenter.[4]

Erfaringen bekræfter det. Alternative bedøvelsesmetoder har været tilladt i EU i mere end et årti, uden at slagterierne er gået væk fra CO_2. Grivita har ikke kunnet finde et eneste eksempel på et slagteri i EU, der er gået fra CO_2 til argon eller andre mindre aversive gasser. Udviklingen er tværtimod gået den modsatte vej. I Holland er mange slagterier gået fra elektrisk bedøvelse til CO_2 af hensyn til kødkvaliteten, senest Vion Groenlo i forbindelse med en ombygning i 2023–2024. CO_2-bedøvelse anvendes fortsat til omkring to tredjedele af de grise, der slagtes i EU, og til mere end 95 pct. af de danske slagtegrise.[4,13,14,26,29,30]

Det er ikke overraskende, at frivillighed ikke fører til omstilling. Et slagteri, der omstiller frivilligt, påtager sig investeringer og omlægning, som konkurrenterne slipper for. Frivillighed giver derfor ikke slagterierne et tilstrækkeligt incitament til at gå først. En fælles EU-frist for udfasning af CO_2-bedøvelse løser dette: Alle europæiske slagterier skal omstille inden for samme tidsramme og på samme vilkår, så ingen stilles dårligere i konkurrencen, fordi de går foran.[4]

Kommissionen oplyste i svaret på E-000625/2026, at den på nuværende tidspunkt opfordrer sektoren til at undersøge anvendelsen af de godkendte alternativer. I det efterfølgende svar på E-002317/2026 oplyste Kommissionen, at forordning 1099/2009 ikke aktuelt er blandt de områder, den prioriterer at modernisere. Kommissionens nuværende linje bygger dermed fortsat på frivillig anvendelse af alternativerne, selv om PigStun vurderer, at frivillighed ikke vil føre til omstilling, og erfaringen bekræfter det. Til sammenligning har den britiske regering besluttet at gå videre med et forbud mod CO_2-bedøvelse af grise i England (afsnit 4).[4,8,15,17]

7. Bilag I kan ændres uden en stor revision af forordningen

De tilladte bedøvelsesmetoder står i bilag I til forordning 1099/2009. Artikel 4, stk. 2, giver Kommissionen mulighed for at ændre bilaget for at tage hensyn til den videnskabelige og tekniske udvikling. Kommissionen brugte senest denne hjemmel i juli 2026. Efter Grivitas vurdering kan artikel 4, stk. 2, også bruges til at udfase en eksisterende metode. Bestemmelsens ordlyd er ikke begrænset til at tilføje nye metoder. Det understøttes af artikel 26, stk. 3, som udtrykkeligt forudsætter, at strengere krav til eksisterende bedøvelsesmetoder kan føre til en ændring af bilag I efter artikel 4, stk. 2. En ændring skal ske på grundlag af en EFSA-udtalelse; EFSA dokumenterede senest i 2020 de alvorlige velfærdsproblemer ved CO_2-bedøvelse.[1,6,7]

Et medlemsland kan ikke selv fremsætte ændringen. Kommissionen udarbejder og forelægger udkastet. Når udkastet foreligger, behandles det i SCoPAFF efter den såkaldte undersøgelsesprocedure.[6,16,20]

SCoPAFF ledes af Kommissionen og består af repræsentanter for alle medlemslandenes myndigheder. En positiv udtalelse om Kommissionens udkast kræver kvalificeret flertal, dvs. at mindst 15 af de 27 medlemslande, som tilsammen repræsenterer mindst 65 pct. af EU's befolkning, stemmer for. Opnås det, skal Kommissionen vedtage udkastet.[16,20,25]

Derfor er støtte fra flere medlemslande afgørende. De regeringer, der bakker politisk op om en udfasning, er gennem deres myndigheder også repræsenteret i SCoPAFF, når udkastet skal til afstemning.[16,20]

8. Danmark kan tage det politiske initiativ gennem Vught-gruppen

Danmark samarbejder allerede om dyrevelfærd i EU med Tyskland, Holland, Belgien, Sverige og Østrig i den såkaldte Vught-gruppe. Gruppen er ikke en del af EU's formelle beslutningsprocedurer, men et fast samarbejde mellem landene. Fødevarestyrelsen beskriver det som et tæt samarbejde med møder på teknisk niveau 1–2 gange årligt og løbende kontakt.[21]

Landene har flere gange optrådt samlet over for Kommissionen. I juni 2022 sendte Belgien, Danmark, Holland, Sverige og Tyskland et fælles positionspapir til Kommissionen om revisionen af EU's dyrevelfærdslovgivning, og papiret blev også forelagt landbrugsministrene i Rådet. I februar 2025 rettede ministrene fra Danmark, Tyskland, Holland, Sverige og Østrig en fælles henvendelse til

kommissær Várhelyi, hvor de efterlyste opfølgning på de udestående forslag og en fælles, opdateret EU-ramme for dyrevelfærd. Samarbejdet giver derfor ministeren et etableret politisk udgangspunkt for et initiativ om CO_2-bedøvelse.[22,28]

Holland er en naturlig første partner. Det hollandske parlament har flere gange krævet en udfasning af CO_2-bedøvelse, og den daværende hollandske regering tilkendegav i februar 2025, at den arbejdede for en udfasning i EU. Sammen med det nationale lovgivningsinitiativ (afsnit 4) giver det Danmark et konkret grundlag for at afsøge hollandsk støtte til en fælles henvendelse til Kommissionen og samle bredere medlemsstatsopbakning til behandlingen i SCoPAFF.[31,34]

Vught-landene udgør seks af de 27 medlemslande og omkring en tredjedel af EU's befolkning. De kan derfor ikke alene sikre et kvalificeret flertal. Grivita foreslår, at Danmark bruger Vught-initiativet til at søge opbakning fra flere medlemslande, så Kommissionens udkast kan opnå det nødvendige kvalificerede flertal i SCoPAFF.[16,20,25]

9. Grivitas anbefaling

Grivita anbefaler, at ministeren:

- tager initiativ i Vught-gruppen til en fælles ministerhenvendelse til Kommissionen med en konkret anmodning om at udarbejde og forelægge et udkast til ændring af bilag I efter artikel 4, stk. 2, som fastsætter en bindende udfasning af CO_2-bedøvelse af grise efter en overgangsperiode på højst fem år.[3,6,21,22]
- søger opbakning fra flere medlemslande, så Kommissionens udkast kan opnå det nødvendige kvalificerede flertal i SCoPAFF.[16,20,25]

Kilder og noter

1. EFSA Panel on Animal Health and Welfare (2020): *Welfare of pigs at slaughter*, EFSA Journal 18(6):6148. EFSA beskriver smerte, frygt og respiratorisk belastning som iboende farer ved CO_2-bedøvelse og anbefaler mindre aversive gasblandinger.

2. Verhoeven, M.T.W. m.fl. (2016): *Time to Loss of Consciousness and Its Relation to Behavior in Slaughter Pigs during Stunning with 80 or 95% Carbon Dioxide*. EEG-bestemt bevidsthedstab blev i forsøget målt til 33 ± 7 sek. ved 95 pct. CO_2 og 47 ± 6 sek. ved 80 pct. CO_2.

3. UK Animal Welfare Committee (2025): *Opinion on the welfare impacts on pigs of high concentration CO_2 gas stunning and of potential alternative stunning methods*. Anbefaler forbud og en overgang på højst fem år og gennemgår PigStun-oplysninger om alternativer og ombygning.

4. PigStun / EURCAW-Pigs (2025): Deliverable D4, *Analyses and recommendations regarding four systems in the PigStun project that provide alternatives to high CO_2 stunning*. Se især s. 10–13, 36–46 og 47–54 om velfærd, økonomi, konvertering og interessentvurdering.

5. Europa-Kommissionens svar af 23. september 2025 på E-003066/2025. Kommissionen beskriver PigStuns resultater som konkrete og anvendelige og fastslår, at de undersøgte alternativer allerede er tilladt efter bilag I.

6. Rådets forordning (EF) nr. 1099/2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet. Se især betragtning 6, artikel 4, stk. 2, artikel 25, stk. 2, og artikel 26, stk. 3. Betragtning 6 forklarer, at EFSA's udfasningsanbefaling ikke blev fulgt i 2009, fordi den på daværende tidspunkt ikke blev vurderet økonomisk levedygtig, og at diskussionen skulle fortsætte. Artikel 26, stk. 3, forudsætter, at strengere nationale krav til eksisterende bedøvelsesmetoder kan føre til ændring af bilag I efter artikel 4, stk. 2.

7. Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2026/1734 af 16. juli 2026 om ændring af bilag I til forordning 1099/2009 med hjemmel i artikel 4, stk. 2. Ændringen omfattede dels en udvidelse og præcisering af anvendelsen af ikke-penetrerende boltpistol på baggrund af EFSA-vurderinger bestilt af

Kommissionen, dels godkendelse af højekspanderende nitrogenskum efter en anmodning fra en privat erhvervsaktør. Ændringen viser, at hjemlen fortsat anvendes i praksis; den er ikke i sig selv præcedens for udfasning af en eksisterende metode.

8. Europa-Parlamentet: skriftlig forespørgsel E-002317/2026 om revision af forordning 1099/2009 og udfasning af CO_2-bedøvelse. Spørgsmålet blev stillet af 13 MEP'er fra fem politiske grupper. Kommissionens svar oplyser, at forordningen ikke aktuelt er blandt de områder, den prioriterer i den målrettede revision af dyrevelfærdslovgivningen.

9. AHDB / Europe Economics (2026): *Economic analysis of the conversion from CO_2 to an alternative system as a primary method of killing pigs within a commercial UK-based pig processing facility*. Modellen omfatter løbende omkostninger og annualiserede kapitalomkostninger.

10. Danmarks Nationalbank: daglige valutakurser. Nationalbanken offentliggør valutakurser i danske kroner på grundlag af ECB's daglige referencekurser. Kursen anvendt i størrelsesberegningen er ca. 8,71 kr./£ pr. 22. september 2026.

11. Grivitas størrelsesberegning baseret på PigStun D4, AHDB / Europe Economics samt danske slagte- og detaildata. PigStun beregner meromkostninger for bl.a. argon og forbedret elektrisk bedøvelse og indregner i den relevante argonmodel investering i ekstra bedøvelseskapacitet til at opretholde gennemløbet. AHDB / Europe Economics beregner meromkostningen til £0,69 pr. gris for elektrisk bedøvelse og £0,94–1,07 pr. gris for argon. SEGES Innovation/LandbrugsInfo, *Økonomiske konsekvensberegninger for grise – april 2026*, Notat 2603, anvender 91,8 kg gennemsnitlig varm slagtekropsvægt og 59,5 pct. kødprocent, svarende til ca. 54,6 kg magert kød. Landbrug & Fødevarer/Kauza, *Danskernes indkøbskurv med grisekød* (december 2025), opgør den gennemsnitlige detailpris på grisekød til 82 kr./kg i 3. kvartal 2025. Ved en kurs på ca. 8,71 kr./£ svarer den højeste centrale britiske meromkostning på £1,07 pr. gris til ca. 17 øre pr. kg, hvis hele meromkostningen fordeles på 54,6 kg og overvæltes på forbrugeren, dvs. ca. 0,2 pct. af den gennemsnitlige detailpris. Beregningen illustrerer størrelsesordenen og er ikke en model for den faktiske prisovervæltning.

12. Eurostat: *Livestock and meat – slaughtering statistics*. Grivitas opgørelse på omkring 227 mio. slagtede grise i EU i 2025 bygger på Eurostats 2025-data.

13. Den rapporterede EU-andel for CO_2-bedøvelse er omkring to tredjedele; det svarer ved ca. 227 mio. slagtede grise til over 150 mio. grise årligt. Det tværpolitiske EP-spørgsmål E-002317/2026 anvender ligeledes formuleringen "more than 150 million pigs".

14. Landbrug & Fødevarer / Agriculture & Food: mere end 95 pct. af danske slagtegrise bedøves gruppevis med CO_2.

15. Europa-Parlamentet: skriftlig forespørgsel E-000625/2026 om bedøvelse af grise med højkoncentreret CO_2. Kommissionen oplyser i svaret, at de undersøgte alternativer allerede er godkendt, og at den på nuværende tidspunkt opfordrer sektoren til at undersøge anvendelsen af de godkendte metoder.

16. Europa-Kommissionen: Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (PAFF/SCoPAFF), sektionen Animal Health and Animal Welfare. Komitéen består af repræsentanter for alle EU-lande og ledes af en repræsentant for Kommissionen.

17. Den britiske regering / Defra (december 2025): *Animal Welfare Strategy for England*. Regeringen betegner argon og automatiseret elektrisk bedøvelse som kommercielt gennemførlige alternativer med bedre dyrevelfærd og annoncerer et forbud mod CO_2-bedøvelse af grise med forbehold for en offentlig høring.

18. UK Parliament / Defra (20. maj 2026): officielt svar om den varslede høring, herunder mulige tidsrammer for udfasningen.

19. Information, 13. juli 2023: "Flere partier vil gøre op med »smertefuld« bedøvelse af grise". Landbrug & Fødevarer henviste til PigStun og oplyste, at erhvervet var villigt til at se på andre bedøvelsesmetoder, hvis forskningen fandt mere skånsomme alternativer. Artiklen er også omtalt i Europa-Kommissionens danske presseoversigt samme dag.

20. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011, især artikel 5 og artikel 13, stk. 1, litra c, om undersøgelsesproceduren for Kommissionens gennemførelsesretsakter. En positiv komitéudtalelse afgives med kvalificeret flertal og medfører, at Kommissionen skal vedtage udkastet. For ældre basisretsakter som forordning 1099/2009 gælder desuden, at Kommissionen ikke kan vedtage udkastet ved manglende udtalelse i den første komitébehandling.

21. Fødevarestyrelsens evaluering af implementeringen af den politiske aftale af 25. juni 2020 om dyretransporter, oversendt til Folketinget i 2025. Evalueringen beskriver Vught-gruppen som Danmark, Tyskland, Holland, Belgien, Sverige og Østrig og oplyser, at gruppen mødes fysisk på teknisk niveau 1–2 gange årligt og har løbende kontakt.

22. Fælles brev af 21. februar 2025 fra ministre fra Danmark, Tyskland, Holland, Sverige og Østrig til kommissær Olivér Várhelyi. Ministrene efterlyser opfølgning på de udestående forslag til EU's dyrevelfærdslovgivning og fremhæver behovet for en fælles opdateret EU-ramme.

23. Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2018/723 af 16. maj 2018 om ændring af bilag I og II til forordning 1099/2009. Forløbet begyndte med en anmodning fra en privat erhvervsaktør om godkendelse af bedøvelse med lavt atmosfærisk tryk; Kommissionen indhentede EFSA-vurdering, hvorefter metoden blev optaget i bilag I.

24. Aarhus Universitet: *PigStun – Development of non-aversive stunning methods for pigs*. Projektsiden angiver bl.a. Aarhus Universitet, Teknologisk Instituts kødforskningsenhed (DMRI) og Danish Crown blandt partnerne; Danish Crown var et af projektets fem slagteriselskaber.

25. EU-reglerne om kvalificeret flertal: mindst 55 pct. af medlemsstaterne, dvs. mindst 15 af 27, som samtidig repræsenterer mindst 65 pct. af EU's befolkning. Det er denne tærskel, der anvendes ved den positive udtalelse efter undersøgelsesproceduren i SCoPAFF.

26. *Effect of Stocking Density during CO_2 Stunning of Pigs on Induction Time and Activity Level Measured Using AI* (2024). Artiklen beskriver CO_2-bedøvelse som den mest udbredte metode i kommerciel drift i Europa og elektrisk bedøvelse som det eneste andet kommercielt tilgængelige alternativ. Fordelingen mellem CO_2 og elektrisk bedøvelse i EU er beskrevet i PigStun D1.

27. Den hollandske landbrugsministers svar af 15. september 2025 på spørgsmål 2025Z14397, især svar 3, 4 og 6. Ministeren bekræfter, at regeringen har videresendt initiativlovforslaget til Kommissionen. Både TRIS-anmeldelsen og anmeldelsen efter artikel 26, stk. 3, foretages af regeringen som repræsentant for medlemsstaten. Anmeldelserne indebærer ikke politisk støtte til lovforslaget. Ministersvar.

28. Fælles positionspapir af 7. juni 2022 fra Belgien, Danmark, Holland, Sverige og Tyskland til Kommissionen om revisionen af EU's dyrevelfærdslovgivning; forelagt Rådet (landbrug og fiskeri) den 18. juli 2022, rådsdokument ST 11061/22.

29. Boerderij, 22. december 2015: "Nederlands verbod op CO2-bedwelming varkens niet eenvoudig". Beskriver, at mange hollandske slagterier i de foregående år var gået fra elektrisk bedøvelse til CO_2-bedøvelse for at forbedre kødkvaliteten.

30. Eyes on Animals, 12. september 2024: "Visit to Vion pig slaughterhouse in Groenlo (NL)". Bekræfter, at slagteriet efter en større ombygning er gået over til CO_2-bedøvelse.

31. Tweede Kamer, Kamerstuk 28 286, nr. 1380 (februar 2025). Regeringen svarer på vedtagne forslag om udfasning af CO_2-bedøvelse (nr. 1342 og nr. 1243), at Holland ikke kan udfase metoden ensidigt,

men kun i europæisk regi, og at den vil fortsætte sin indsats, når Kommissionen fremlægger forslag til ændring af forordningen. Regeringens brev.

32. Tweede Kamer, motie 28 286, nr. 1450 (Graus), 18. juni 2026, om hurtig udfasning af den lidelse, CO_2-bedøvelse forårsager. Statssekretær Erkens bad om, at forslaget blev stillet i bero, fordi han efter sommeren ville drøfte langsigtede forbedringsaftaler med slagterisektoren og inddrage denne type spørgsmål. Forslaget bortfaldt senere på grund af fristens udløb. Debatreferat.

33. Tweede Kamer, spørgetime 6. oktober 2026 om rituel slagtning. Statssekretær Erkens sagde, at regeringen ville se konstruktivt på Partij voor de Dierens lovforslag om begrænsning af dyrs lidelse ved slagtning, og at han var villig til at se bredere på dyrevelfærden i slagterier. Udtalelsen var ikke en specifik tilslutning til lovforslagets CO_2-forbud. Referat.

34. Tweede Kamer, Kamerstuk 36 769, nr. 4 (13. maj 2026), lovforslag 36 769 og landbrugsudvalgets brev til kommissær Várhelyi af 20. maj 2026. Ouwehand oplyser, at de foreslåede forbud mod bestemte bedøvelsesmetoder blev anmeldt efter artikel 26, stk. 3, den 15. juli 2025 og forelagt SCoPAFF den 29. juli 2025 uden indholdsmæssige spørgsmål. Hun oplyste i maj 2026, at Kommissionen endnu ikke havde meddelt, om en EFSA-anmodning var sendt. Udvalget bad efterfølgende om status og forventet tidspunkt for Kommissionens afgørelse. Lovforslaget er fortsat under behandling. Brev · Lovforslag · Udvalgsbrev.

35. OpenEFSA, offentligt register over EFSA's vurderinger. Gennemgangen af registeret og de offentlige hollandske sagsakter pr. 20. oktober 2026 har ikke identificeret en formel EFSA-anmodning om det hollandske CO_2-forbud, et mandat eller en frist. Fraværet af en offentlig registrering dokumenterer ikke med sikkerhed, at en anmodning ikke er sendt. OpenEFSA.

36. Tweede Kamer, Kamerstuk 36 769, nr. 3, lovforslagets bemærkninger. Se afsnit 4.2 om at afvente Kommissionens godkendelse før vedtagelse og afsnit 9 samt bemærkningerne til overgangsbestemmelserne om tre års omstilling for eksisterende anlæg med CO_2-bedøvelse af grise.